

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET
ÉBRESZTÉSÉRE KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

ALAPITOTTA: DR. BOROS GYÖRGY

PÁSZTORLEVÉL

„E világon nyomorúságtok leszen;
de bizzatok: én meggyőztem a világot.”
János ev. XVI. 33.

Kedves Atyámfiai! Unitárius Testvéreim!

Újévi üzenetem a postai szolgálat nehézségei miatt nem jutott el mindenüvé. És nem juthatott el akkor még a délerdélyi részen lakó kedves Híveinkhez, akikkel most már a f. évi március 13-án Kolozsvárt végbement ünnepélyes csatlakozás után ismét egy államközösségbe jutottunk. Most hát ez az újabb pásztorlevél néktek is szól, akikről eddigelé csak imádságos érzéseink során tudtunk megemlékezni.

Isten kegyelméből az erdélyi Unitárius Vallásközönség ismét egy test s az egészséges vérkeringés által hamarosan vissza fogja nyerni munkaképességét és alkotó erejét, testvéries egyetértésben együtt dolgozva az itteni összes keresztény egyházakkal és felekezetekkel.

Kulturális feladataink ősi hágyományainak tiszteletbentartása mellett, egy új világ berendezkedése vár reánk, amelyben nekünk is minden hátsó gondolat nélkül részt kell vennünk; sok emberi gyarlóságot és gyöngeséget le kell küzdenünk önmagunkban és környezetünkben, hogy úgy a városi életben, mint a vidéken, ahol évszázadok óta különböző népfajok élnek, lehetőleg távoltartsunk magunktól mindennemű irigységet és gyűlölséget, hogy így a közös barázda gyümölcseit egymás között tiszta szívvel élvezhessük.

Isten házába járjunk szorgalmasan, igazi hitbeli buzgósággal, amely a magáéhoz híven ragaszkodva, kinek-kinek vallásos meggyőződését tiszteletben tartja s egyedül Isten dicsőségét s az emberi léleknek örökkévaló javait óhajtja szolgálni szóval, tettel és — ha kell — áldozattal is; mint ahogy Déva várában első püspökünk tevés.

Ilyen szellemben neveljük iskoláinkban a gondjainkra bízott ifjúságot, akiknek testi-lelki épsége, szellemi előhaladása és erkölcsi gyarapodása fogja egyedül biztosítani számunkra a jövőt. Ebben a pillanatban még nem látjuk előre, hogy miként fog az a még most is dúló világháború lezajlása után végérvényesen kialakulni, de azt mindannyian érezzük, hogy ezért a jövőért a történelem ítélőszéke előtt — kicsinyek és nagyok egyaránt — felelősek vagyunk.

Ennek az erkölcsi felelősségnek a tudatában, a mai hétpróbás időkben, amikor kinek-kinek gondja, terhe, aggodalma leköti és fogva tartja az ideális hevület szentségében sarjadzó gondolatait, úgy tetszik nekem, kedves Atyámfiai! hogy Nagypéntek árnyékában üdítőleg és fölemelőleg hat mindnyájunkra az a jézusi jelige, amellyel ezt az újabb pásztorlevelet útrabocsátom: „E világon nyomorúságtok leszen; de bizzatok: én meggyőztem a világot!”

Az a tanítómester mondja ezt, akinek a keserű pohár előérzetében magának is vigasztalásra lett volna szüksége. Ámde Ő, a földi gyarlóság korlátain felülemelkedve, tudott örök időkre szóló példát adni úgy közvetlen tanítványainak, mint a századok során Őt megértő, tisztelő és szerető Híveknek, mint amilyenek Ti is vagytok ebben a hazában a székely bércek között.

Szeressétek ezt a földet, amelyen bölcsőnk ringott s amely hantjával egykor eltakar. Szeressétek és műveljétek meg annak legkisebb göröngyét; hiszen Ti magatok is végeredményben csak egy lelki göröngye vagytok ennek a földnek s benne a Krisztus anyaszentegyházának.

Kaputok és szívetek legyen kitarva az új eszmék, az új igazságok befogadására s kebletekben ápoljátok továbbra is a *Hit*, *Remény* és *Szeretet* hervadatlan virágait.

Éljetek boldogul s fogadjátok mindannyian főpásztori üdvözlőmetem.

Kolozsvár, 1945. március 25.

JÓZAN MIKLÓS
püspök.

A lélek kárvallása

Jó Istenünk! Lelkednek mennyei erejét és segedelmét kérjük e pillanatokban, midőn csendes áhítatban elmerülve lelkünk ügyével, oltalmával és megnemesítésével kívánunk foglalkozni. Legyen velünk őrizetted, oltalmad, atyai szeretetted.

Ámen.

Alapige: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is és lelkében kárt vall. Márk. 8. r. 360.

Az embereknek e világi jólléthez, a föld javaihoz való ragaszkodása közismert. Ez magában véve nem baj, mert a földi javakkal való tisztességes élés, ezeknek megszerzése nem bűn, sőt a megélhetés, boldogulás lehetőségeihez szükséges! A baj azonban évszázadok, évezredek óta abban volt és abban van, hogy némelyek, a kiváltságosak, az anyagimádók csak abban találták életcéljukat, hogy maguknak minél nagyobb terjedelmű földbirtokot, vagyont gyűjtsenek.

Vajjon van-e szüksége az embereknek nagyterjedelmű földbirtokra?

Tolsztoj Leónak, az oroszok volt kiváló írójának, egyik népies elbeszélésében van szó erről a kérdéstről: „Sok föld kell-e az embernek?” melyben leírja, hogy egy Pahom nevű földéhes ember eljut a baskirok földére, hol 1000 rubelért annyi földet adnak, amennyit egy nap alatt körüljár, azaz a feltétellel: ha a nap végére vissza nem ér a kiindulási helyre, a letett pénzét elveszti és földhöz sem jut. Pahomnak tetszett a feltétel s neki is indult, de telhetetlensége, földvágya mind tovább-tovább hajtotta. Alkonyatra visszaérkezett a kiindulási helyre, de a megrett fáradtságtól kimerülve, holtan bukott a földre. *Csak annyi földre lett szüksége, hová holttestét eltemették.*

Mégis atyámfiak! mit látunk? Annak ellenére, hogy a názáreti Jézus évezredekkel ezelőtt fenséges evangéliumi tanításában hirdette csak a világ — földi vagyon hajhászásának hiábavalóságát, a lélek nemes érzéseinek ápolását, Istenben való bizalomnak felébresztését, a hitet, az imádságot, amint ezt az *oktalan gazdagról* való példázatában (Luk. 12. r. 15—21 vers.) tanulságosan kifejezésre juttatta csak a földi javakban bizó gazdagnak: „*Balgatag! még az éjjel megkéri Isten a te lelkedet; a miket pedig szereztél, kiéi lesznek? Így jár az, aki magának gyűjt kincset, az Istenben pedig nem gazdag.*

Sajnos, nemcsak a polgári társadalom emberei, de a hatalmas földi fejedelmek is ugyanezen a káros úton haladnak s legnagyobb részét ennek tulajdonítható hosszú évszázadokon át az a sok borzasztó, vérengző gyilkoló háború. Egy ilyenirányú — szándékú háborúnak vagyunk mi is szomorú bizonyosságai, melyben az emberi elbizakodottság, az önkényt, a hódítást, a letiprást tüzte ki célul. Elvenni, elrabolni ami a másé. Meghódítani — elnyomni országokat, népeket! . . .

Kedves Atyámfiak! Láthattuk és látjuk ezekben a szomorú keserves napokban, hogy milyen keserves kétségbeesett helyzetbe jutottak azok, akik csak a világi javakban, földi vagyonokban bíztak, de a jó Istennel, lelkük üdvösségével semmit sem törődtek, kétségbeesésükben lelkükben kárt vallottak. Mert az utolsó pillanatokban felhangzó hangos: „*Uram, Uram kiáltás*” nem mentheti meg az embert!

Kedves Atyámfiak! Minden jó reménységünk megvan arra, hogy ez a mi hányatott, háborús földi helyzetünk a békeség nyugvópontjára jut.

Az Új keresztény társadalmi helyzet kialakításában nekünk is munkálkodnunk kell. A kialakításban vezérünk és útmutatónk a názáreti Jézus evangéliuma lehet, amely megtanít *lelkünk* értékelésére, amint vezérigénkben mondja Jézus, az egész világ kincse nem ér fel a lélek magas, isteni értékével. Igen, mert a Jézus evangéliuma által ápolt, gondozott, nemesített lélek a mester nyomdokain járva a világból csak annyit kíván és óhajt magának, hogy mindennapi élete — „a mi mindennapi kenyérünk” — tisztességesen biztosítva legyen! De nem gondol önző módon csak magára, hanem ugyanezt kívánja embertársai javára, sőt közremunkál ennek segítésében, figyelembe véve az apostol intelmét: „*Ne nézze közületek senki csak a maga hasznát, hanem mások, egyebek hasznát is.*”

Új társadalom csak új emberek által alakul ki. Új embert pedig a Jézus tanítása által ápolt és gondozott lélek teremt. Munkáljuk ki magunkban és másokban ezt az értékes lelket. Ámen.

Ürmösi József

Van-e Isten?

„Ó embernek nyomorú s zürzavaros lelke! Örök rejtély, tanácstalanság és labirintus: emberi lélek! Mondhatnád-e, hogy nem hiszel Istenben, ha nem volna Isten? S hihetnél-e Istenben, ha nem volna Isten? S ha nem volna Isten, tudnál-e szólni, vagy akár csak gondolni is egyetlen szót, egyetlen gondolatot, ha Isten ellen is? Még csak gyalázni sem tudnád Isten nevét, sőt káromkodni sem lehetne, ha nem volna Isten: mert minden képességed, bárhogy meggyaláztad és kiforgattad azokat, Őtöle vannak, és ha csak nem véled komolyan, hogy magad sem létezel, akkor nem képzelted, hogy nincs Isten. S ha megkérdeznéd, mikor ép nagy tragédiákat nézel színpadon, ahol láthatod azt, ki másnak ontotta véré, amint ott fetreng most a földön, önnön véreben ázva: van hát Isten az égben? — és te azt válaszolnád, hogy: Nem, ez mind csak költészet és emberek földi képzelsége, amiért igazán nem fogok jobban hinni az Istenben, mint eddig; vagy ha megkérdezném tőled egy prédikáció alatt, mikor hallhatnál Isten ítéleteiről, hogy miképpen lázadt ellene kezdetben az ember, hogy teljesült be mégis, hogy lázadt fel újra, majd hallanád ez ítéletet a mi korunkra érte: van tehát

az Isten? — s te azt válaszolnád, hogy Nem, ezek csak az állam fikciói, hogy lecsillapítsák és kordában tartásuk a gyülekezeteket, hogy rendet tarthassanak a népben, már pedig efféle dolgokért igazán nem fogok jobban hinni az Istenben, mint eddig, — akkor hát légy oly önhitt, ahogy csak jólesik: a társaságban, mert a társaság az isten-tagadók szentélye, — de nem kell várnom a végítéletig, mikor majd látlak térden csúszva, arcoddal a földön, könyörögve a hegyeknek, hogy omoljanak read s takarjanak el Isten tüzes haragja elől, hogy ismét megkérdezzek: van hát az Isten? — sőt nem kell várnom tennen halálot napjáig sem, mikor elég bizonyosságod lesz arra, hogy van Isten, bár nem más e bizonyosság, mint hogy rajtad az ördög — és lesz elég bizonyosságod, hogy van mennyország, bár nem más e bizonyosság, mint hogy érzed a pokolt, — hogy újból megkérdezzek: van hát az Isten? — Elegendő pár óra is, mindössze hat tén, s eljő az éjfé: akkor riadj s halld Istentől kérdezeni vak magányodban azt, miről én faggattalak: van hát az Isten? — s szólj vakmerő, ha tudsz: Te nem vagy!”

John Donne (1572—1631).
(Szentkuthy Miklós ford.)

AZ UNITÁRIZMUS FELADATAI

Részlet a Dávid Ferenc Egylet kolozsvári előadásorozatának záróelőadásából

Tudja-e a nép és minden hívője a hitnek, hogy most érette folyik a nemes verseny és hogy az egyház és vallás képviselői a kor eszméitől hajtván nem akarnak lemaradni a versenyben és mindent megtesznek annak bizonyítására, hogy az ő javáért folytatják tevékenységüket? Bizonyára rövidesen ezen a téren is meg fog történni minden, ami igazolja majd az egyháznak és vallásnak a létjogosultságát a haladó időkben. Az unitarizmusnak nagy szerep jut ebben a munkában, mondhatnók, a legfontosabb minden más, a vallással kapcsolatos megnyilvánulásnál. Az unitarizmustól sokat vár mindehki, nemcsak mi, akik közel állunk hozzá, vagy benne élünk, hanem azok is, akik távolról szemlélik szereplését. Az éveken keresztül folyó küzdelem mind jobban-jobban erősíti meg az emberiségben azt a meggyőződést, hogy az igazság nem valami relatív dolog, hanem általánosan kiható valóság és érvényes valóság az emberek közötti élet szabályozásában. Az igazság nem alkalmazható csupán egyes embercsoportokra, nem szorítható nemzetek, fajok közé, nem csupán ezek részére érvényes, hanem mindenki számára elérhető jó. A küzdelem behizonyította, hogy nem jó az embernek önzőnek lenni, nem jó önhittnek lenni és nem jó azt gondolni, hogy csak az a jó, ami a miénk. A nagy küzdelem, ami folyik napról-napra azt igazolja, hogy az igazság, amit az unitarizmus hirdet. Milyen könnyű és milyen természetes tehát feladatainak kitűzése. Eszmei segítséget adni azoknak a harcosoknak, akik az ő feladatát akarják megvalósítani. A demokráciáért küzdők táborába tele van az unitarizmus híveivel. Aki azokért az igazságokért küzd, melyeket egyszóval demokráciának nevezünk, az az unitarizmus elveinek a megvalósításáért küzd. Ennek a diadalrajuttatása legelső sorban természetesen az unitarizmus érdeke. Nemcsak kötelessége, most azt mondjuk: ősi joga harcolni a demokráciáért. Bármennyire is kicsiny terület jutott egykor számára az érvényesülésben, óriásivá nőtt most ez a tér és jogát a küzdelemben éppen ezért érvényesítenie kell. Bárán állíthatjuk, hogy nincsen a mai küzdők között egyetlen harcos sem, akinek több joga lenne harcolni a demokráciáért, mint őneki. Ezt az unitarizmus ősi szelleme biztosítja számára. Azonban nincsenek jogok kötelességek nélkül. A fegyvertársaknak ki kell állniok egymásért, a fegyvertársaknak nem szabad megelégedniök azzal, hogy örömmel fogadják elveiknek győzelmét bajtársuk küzdelme révén, hanem maguknak is részt kell venniök a harcban, meg kell érdemelniök a dicsőségben való részesedést azáltal, hogy együtt küzdenek azokkal, akik őrette is küzdenek. Vajjon nézhet-e hát az unitarizmus tétlenül a jelenleg körülöttünk folyó változásokat? Meg kell mutatnia minden téren, hogy egy azokkal, akik a mindennapi életben meg akarják valósítani a tiszta demokráciát, egy a politikában azokkal, akik a népek egyenjogúsításáért harcolnak, egy a gazdasági életben azokkal, akik a munka- és életlehetőséget biztosítani akarják minden ember számára, egy a megértésben, egy a türelemben azokkal, akik hisznek az emberiség jobb jövőjében és ezt a jobb jövőt a lehető legrövidebb idő alatt akarják megvalósítani. — Most folyik a nagy átalakulás, amely egy megítévesztett és meg-

tévedt világ által felidézett lelki és anyagi romlásból hivatott igaz világot teremteni. Abban a nagy munkában, melynek végcélja nem az, hogy visszaállítsa a tévútra jutott embereket a régi vágányba, hanem az, hogy új utakra térítse őket, abban a nagy munkában, mondom, az unitarizmus régi útjai találkoznak a mai haladás új útjaival. — Az unitarizmusnak megvan az a szerencsés ideológiai helyzete, hogy nem kell keresgélnie az új gondolatok útvessztőjében, vagy hogy meg kell hazudtolnia önmagát, ha életlehetőségét biztosítani akarja; a 400 éves unitarizmus valószínű megállapításai, egyházi szervezete, gondolatvilága egy a mai korrall! Mintha ma keletkezett volna, mintha a mai idők emberei találták volna ki azoknak a tévedéseknek eloszlatására, melyeket valaha vallásos megállapítások, egyházi szervezetek, vagy gondolat hozott létre. Ha az unitarizmus nem léteznék, akkor ma meg kellene alapítani. Bizonyára lenne olyan apostola a mai kornak, aki ezt meg is tenné. De erre nincs szükség, mert századok óta él az eszme, mely megfelel azoknak a követelményeknek, miket most állítanak fel érzésekkel, gondolatokkal és cselekedetekkel szemben. Az unitarizmus eszméje mindig kisebbség volt az eszmék világában. Hiába voltak hangzatos szavak, hiába voltak demokratikus köntösbe öltöztetett intézkedések, mert azt, amit az unitarizmus akart, valójában soha sem akarták elérni a felszínnel megelégedő alakoskodók. Voltak olyanok, akik népiük életét könnyűvé akarták tenni, de úgy, hogy elnyomjanak egy másik fajt, voltak akik nemzeteket akartak fölzsabadítani, de maguk elnyomói maradtak saját népüknek. — mindenki kisajátított valamit az unitarizmus lényegéből, de egészében mitsem valósított meg belőle. — Hogy az unitarizmus abban a világban, amelyben mindenki azt hangoztatta, hogy a népért dolgozik őrette él, lélekzik, kisebbségben volt, annak több okát sorolhatjuk fel. Az unitarizmus sok ember előtt csak, mint vallási forma nyilatkozott meg, így nem törődtek vele, nem igyekeztek lényegébe behatolni, látható híveinek száma kicsiny volt, a demokratikus elvekre való törekvés nem volt őszinte és végül az erőszak nyomása oly erős volt, hogy nemcsak a szabad szó, de a szabad gondolat sem érvényesülhetett, pedig az unitarizmusnak ezek az éltető elemei. Az unitarius gondolat élte a maga kisebbségi életét és várta az elnyomás idejének megszűnését, hogy szabadon kifejtthesse a nagy néptömegeket átölelő eszmét. — Végre megszűnt a kisebbségi élet. Uralkodóvá lett az eszmevilág, melyet mindig képviselt. Nem kell félnie attól, hogy jóakarátulag elhallgattassák, mert elvei nem felelnek meg a kor szellemének és kinyilatkozásai veszélyeztetnék létét és a hozzá kapcsolt látható szervek életét is, nem kell félreállnia és rezignáltan néznie, hogyan használják fel szabadalvú tekintélyét és népies jellegét hamis jelszavak érvényesítésénél és végül nem kell félnie attól sem, hogy nem értik meg és mint időszerűtlen, a jövő utópisztikus világába rakatározzák el. Soha nem ért el akkora diadalt, mint most, még a nagy, vallási győzelmek korában sem. Eggyé lett a kor eszméivel, sőt, testet öltött a gondolat a demokrácia gyakorlati megvalósulásával. Eggyé és uralkodóvá lett azzal a renddel, amely eddig vele együtt kisebbségi sorsra volt utalva. — Vajjon mik a demokráciának

a feladatai ma, amikor az egész közéletben elérte érvényesülési lehetőségét? Lehetetlenné tenni azoknak az erőknél a megmaradását, amelyek valamikor kisebbségi életre szorították, biztosítani a saját uralmát az ellenhatásokkal szemben és meggyőzni mindenkit arról, hogy az igazság az ő oldalán van. Az unitarizmus feladatai a régiek mellett még kibővülnek azzal, hogy minden erejével a gyakorlatilag megvalósult demokrácia segítője és támogatója legyen. Tudatosá kell tennie hívei körében azt az érzést, hogy megszűnt az elnyomás ideje, vége van a kisebbségi életnek és nyíltan és gátló érzés nélkül ki kell állni saját elveinek a terjesztése mellett. Segítenie kell minden demokratikus berendezkedést a saját érdekében is. Nem szabad a jelenlegi nagy küzdelmet csupán eszmei magaslattól nézni, tudatosan és tervszerűen kell dolgozni, hogy megszilárduljon az a hatalmas épület, melynek egyik alapköve éppen az unitarizmus.

Valóban, soha sem volt könnyebb az unitarizmus feladatait kitűzni, mint most. Ebben a rövid előadásban igen is hosszasan beszélünk róluk. De a feladatok kitűzése mellett hátra van még azoknak teljesítése. Talán buzdítani akartunk? Nem. Csak meg akartuk győzni a híveket arról, hogy a kötelességteljesítés soha sem volt olyan életbevágóan fontos, mint ma. Mindnyájunknak minden téren helyt kell állanunk, de ebben a kérdésben, olyan kötelességek hárulnak ránk, amiknek a vállalása elől nem térhetünk ki anélkül, hogy a munkakerülés vádjá ne érne bennünket.

Hadházy Sándor

HINTA

*Repülj bús lelkem: leng a hinta,
kendő lobog s virágos ág,
újjong a liget: hinta-hinta,
recsegnek a réztrombiták.*

*A nyugós város elmaradt,
szabad lehetsz, mint a madár,
bontsd ki hát arany szárnyadat:
tág
a világ,
szép a világ,
tele-szájjal csókol a nap.*

*Repülj bús lelkem: leng a hinta,
dob szól, színes kerék pereg.
Jó e zsi-bongó, furcsa lárban,
hagyd a véres bolond tusát:
ezer virággal int feléd,
nevető szemmel int feléd
a puhaölvű ifjúság.*

*Repülj bús lelkem: leng a hinta,
a csúnya gondolat feledd;
nézd a vidám cselédeket:
minthogyha mindnek szárnya nőne,
úgy repülnek a levegőbe
(hinta-hinta, virágos hinta)
hat bús nap szenyese felett.*

LÉTAY LAJOS

Látogatás székelyföldi egyházközségeinkben

A múlt év őszen Erdély hadszíntérré változott. A háború a polgári élet rendes menetét felfordította, sok vezető emberünket székhelyéről elsodorta, az egyház központja és az egyházközségek között az összeköttetést megszakította. Az egyházközségek és az egyházi főhatóság nélkülözötte a rendes összeköttetés és együttműködés termékenyítő lehetőségét. Éppen azért egyházi főhatóságunk elhatározta, hogy a négy teológiai tanárt kiküldi egyházközségeink meglátogatására, hogy az egyház vezetősége és az egyházközségek között levő szeretetteljes együttműködés valósággá váljék; a főhatóság munkájáról hírt vigyene, az egyházközségek állapotáról pedig hírt hozzanak. E határozat alapján dr. Kiss Elek főjegyzőt a keresztúri, dr. Simén Dániel tanárt a marosi, dr. Kovács Lajos dékánt a háromszéki és Benczédi Pál tanárt az udvarhelyi egyházkörbe küldötte ki a főhatóság. Gyakorlati okokból a Rikán belüli terület dr. Kovács Lajos dékánnak s a keresztúri körből 5 egyházközség Benczédi Pál tanárnak jutott.

Mindnyájunk számára felejthetetlen élmény volt az egyházközségek népével való találkozás. A nagy megpróbáltatás az emberi lelkeket nem hagyta hidegen, érintetlenül. A székely nép a reá zúdult nagy megpróbáltatások közepette szilárd hittel néz a jövőbe s várja a béke napjának boldog megérkezését, mikor távollevő kedveseit ismét megláthatja, akik katona sorsban vagy fogságban vannak.

E sorok írójának boldog élménye volt végigmenni a két Homoród gyönyörű völgyén, melyet Sidney B. Snow, chicagói teol. tanár, egyik látogatása alkalmával „unitárius völgynek” nevezett, s melynek ez előtt 19 esztendővel ő is egyik lelkésze volt. Istennek hála, e két völgyben harc nem volt, az ég felé emelkedő tornyok, fehér, tiszta templomok és a piros cserepes házak állanak, mint régen s a lakosság otthon maradt legtöbb helyen lelkipásztorával együtt. Itt tehát élet van s a külső jelekből egykönnyen nem lehetne arra következtetni, hogy a világ legnagyobb hadserege ezen a tájékon is végigvonult. A templomokban, vagy más egyházi épületekben kellemesen lep meg a ragyogó tisztaság és szép rend, ami ott található. Örömmel

jegyzem fel, hogy egy pár templomban még azokat az épületrepedéseket is kijavították, melyek valószínűleg a talaj süllyedése, vagy az épület rokkánása folytán keletkeztek s melyek az egyházkörből való eltávozásom alkalmával meg voltak. A templomok tiszták, gondozottak, szeretettel ápoltak, magas oszlopokon sem volt sehol por, annál kevésbé más személtátható. Az egyházközségek iratai, a vezetésre vonatkozó jelentések, számadások pontosan el voltak készítve, közgyűléseken letárgyalva és aláírva. Ugy látszik, bölcs egyházköri vezetés mellett a lelkészek és híveik kötelességtudóan együttműködnek. Az esperes és lelkészek között a hivatás magaslatán álló személyiségek erkölcsi fegyelme áll fenn s a homoródmenti unitáriusok belső lelki készsége mellett ez a körülmény adja meg annak a szép, buzgó, sőt példaadó egyházi életnek lehetőségét, amely e nevezetes alkalommal is olyan nagyszerűen megnyilvánult.

A lelkészek jó nagy része a szövetkezeti munka mellett a katonai szolgálatot teljesítő, vagy valami más okból távollevő tanító munkáját is vállalták és végzik.

Az egyházközségek a háború vihara által elsodort lelkészeket szeretettel várták és várják vissza. Csak az a kívánságuk, hogy bizonyos idő múlva a vissza nem térők helye töltsék be, mert nekik nélkülözhetetlenül szükséges a helybeli lelkész az egyházi élet zavartalan folytatása mellett. Erre nézve az egyházi főhatóság biztosan fog intézkedést tenni. Esperesi intézkedésre az itthon maradt lelkészek beszolgálnak az elsodort lelkészek helyett is s ebben a tekintetben is a lelkészi kar mindent megtesz, ami tőle telhető.

Ezen a mindenképpen megnyugtató tapasztalatokon kívül más benyomásaink is voltak. A templomlátogatók száma sok helyen csökkent. Ennek oka részint az, hogy 1941 óta a vasárnapi munkaszünetet a közigazgatási hatóságok felfüggesztették s emiatt megszokták sokan a vasárnapi munkát; istentisztelet idején sokszor gyűlés van s ami mindezeknél rosszabb, sok helyen cipő és felsőruha hiány van. S ami a legszomorúbb, a lakosság jó része, 6%-tól 15%-ig katonai szolgálat miatt távol van. Az itt-ott

jelentkező templomtól való távolmaradás tehát nem vallástalanságból, hanem más, külső okokból származik. Az unitárius valláshoz mindenütt ragaszkodik a homoródvidéki nép s az egyház rendjét, törvényét megtartja, vallásossága, hite, hűsége kifogástalan.

Székelyudvarhelyről a tisztviselők sorából az akkori közigazgatás intézkedése folytán sokan elmentek. Helyén maradt azonban Sigmond József lelkésztársunk, aki a városban és nagykiterjedésű szórvaiban lelkiismeretes buzgósággal és csodálatos munkaerővel teljesíti kötelességét. Még a tanárihiány miatti munkából is kivieszi a részét a róm. kath. gimnáziumban Kővári Jakab kénosi lelkésszel együtt.

Az udvarhelyi körben a látogatókat az esperesi vizsgálószerk keretében Bálint Ödön esperes és Vári Domokos köri jegyző segítségével, Udvarhelyen pedig az esperes megbízásából Kővári Jakab kénosi lelkész, teol. m. tanár kíséretében tettem meg. Hálás köszönetre készlet az a keresztény szeretet, apostoli buzgóság és komoly szakavatott munka, amellyel e körutat oly felejthetlenné tették.

A székelykeresztúri egyházkörben először Székelyszentmihályt látogattuk meg, ahol az a szerencsétlenség történt, hogy a hatalmas papiház minden benne levő bútoral és egyéb tárgyakkal leégett. A biztonságba helyezett anyakönyvek azonban — Istennek hála — megmaradtak. Ezenkívül még Csehétfalvát, Énlakát, Firtosváralját és Korondot látogattam meg Ekárt Andor köri jegyző társaságában, mert Utó Lajos esperes dr. Kiss Elek főjegyzővel a többi községek látogatásával volt elfoglalva.

E körben is lényegében ugyanaz a kellemes tapasztalat ért, mint az udvarhelyi körben: hitbuzgóság, egyházszeretet, törvénytisztelet mindenütt; rendben levő szép tiszta templomok és más egyházi épületek. A fájdalom is ugyanaz, a könnyek itt is a kényszer miatt távollevőkért hullanak, a leghőbb imádság itt is a békéért hangzik el. A lelkészek vállalják a távollevőkért a beszolgáltatást, s ahol szükséges, az elemi iskolában a tanítást. A szülők pedig mindenütt kívánják, hogy gyermekeik vallásoktatásban részesüljenek.

Püspök urunkról mindenütt sze-

retettel emlékeztek meg; jókiván-ságait, főpásztori áldását szeretetteljes jókivánssággal viszonzják és köszönik meg.

Ekárt Andor köri jegyző nagy munkát végzett sok elmenekült lelkes távollétében s önzetlen munkásságának nagy elismerés és szeretet az eredménye mindenfelől. A vele való látogatás is lelki gazdagodást jelentett nekem.

A hívekkel és lelkészekkel való találkozás mindenképpen értékes és

jelentőségteljes volt. Meggyőződést szereztünk arról, hogy az unitárius nép milyen vallásos, egyházához, annak kialakult rendjéhez hűségesen ragaszkodik, megbecsüli a hűséges lelkipásztort, tiszteli, szereti egyházi főhatóságát, főpásztorát.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a mostani háború a szövetségeseink teljes győzelmével fog befejeződni. Új világrend fog kialakulni, melyben a társadalmi igazságnak kell érvényesülnie. Az unitárius vallás-

nak ebben a világban is van mondanivalója, van hivatása, mert e vallás a Jézus tanításain és példáján épül fel s Jézus pedig a teljes emberszeretetet, testvériességet hirdette. Az unitárius egyház a Jézus nyomdokain járva, továbbra is hirdeti az Isten- és emberszeretet nagy elvét s ezzel az új világrendben megtalálja a maga hivatását, amely örök, melynek vége nem lesz.

Benczédi Pál

IFJÚSÁGUNK

Tanoncaink üzennek

Kedves diáktestvéreink!

Az Unitárius Közlöny multkori számában diákjaink üzentek kereszturi testvéreinknek. Olvastuk mi is sorait, azonban rólunk ugylátszik megfedekeztek. Így most tanonctestvéreim nevében szólni kívánok hozzátok. Azt tudjátok, hogy számunkra is elkövetkezett az a pillanat, amikor elmehe-tünk mi is munkásruhában bárhova, nem félve attól, hogy ki fognak dobni, bátran kiállhatunk az emelvényre s kiönthetjük panaszainkat és megkövetelhetjük az embernek kijáró megbecsülést a magunk részére is. Hogy mi volt a multban az „inas” sorsa, helyzete, élete? arról szinte hasábokat írhatnánk. Fogalmatok nincs arról a sok szenvedésről, elnyomásról és lenézésről, amiben részünk volt. Bizony sokszor még a gimnáziumban is éreztük és láttuk, hogy nem szívesen látott személyek vagyunk. Hányszor álltunk felügyelőnkkel megdöbbenve azon, hogy mennyi rosszindulat ér bennünket egyesek részéről. S jogerősen kérdezhetném tőletek, hogy az elmúlt esztendő alatt közületek hányan ke-restek meg minket, hányan érdeklődtek sorsunk felől? Bizony mondhatnám, hogy annyiba vettetek, mintha nem is léteztünk volna a világon, pedig bizony sokszor jól esett volna egy szó is a részetekről, amit biztatásnak vettünk volna. Mindezt őszintén elmondva, ezeket üzenjük nektek: Ne felejtsetek el soha, hogy ti is, akár mi, földműves és munkás szülők gyermekei vagytok, ezért a jövőben együtt, közösen kell dolgozzunk. Hála Egyházunk és gimnáziumunk demokratikus vezetőinek, ma már új otthonban lakunk. Megértük azt, hogy a munkás és diák egy asztalnál ülhetünk, résztve-szünk a diákgyűléseken és önképző-köri üléseiteken s a gimnázium könyv-tára is nyitva áll előttünk. A dolgozó és szellemi munkás így indult el egy uton, közös testvéri szeretetben. Ez azonban még mindig nem elég. Ha azt hangoztatjátok, hogy együtt kell dolgozzunk és nyujtsunk kezét egymásnak, akkor több figyelemmel legyetek irán-

tunk. Sőt szeretnénk, ha tanulnátok is tőlünk. Sajnálattal láttuk, hogy igen gyakran a szabadság, a demokrácia gondolatát helytelenül értelmeztétek. A mi felfogásunk szerint a demokrácia komolyabb munkát követel. Amíg munkástestvéreink falukon ekéket és más, mezei munkálatokra szükséges szerszámokat javítanak, addig városunkban diákságunk nagyrésze könnyű szórakozásban keresi szabad idejének kitöltését. Mi tanoncok szaktanfolyamra járunk, 8 órai munkaidő után könyvet veszünk elő s bizony késő estig olvasunk. Mi új életet akarunk megvalósítani. Amint kereszturi diáktestvéreink a gazdasági iskolán keresztül, közösen dolgoznak a földművestestvé-

reinkkel, ideje volna, hogy ti is az iparostanoncokkal együtt dolgozzatok. Mert egyesülésben az erő. És még van egy őszinte szavunk: Köszönjük Egyházunk vezetőségének, hogy addig, amíg városunkban több tanoncotthon kapuja, az új idők hatására bezárult, addig nálunk a jobb és szebb otthon ajtóit nyitak meg. Addig is, amíg számunkra is megnyílnak az igazi munkásifjak otthonai, kérjük támogatásukat és szeretetüket. Ifju testvéreim, fogjunk össze és harcoljunk az új életért. És bátran emeljétek fel soraitokat a mi érdekünkben is. Mert csak így lehet jövődönk boldog és igazán krisztusi.

Meleg barátsággal ölel tanonctestvéreim nevében

Bacsó Ferenc
tanonc.

Üzenet kolozsvári gimnáziumunk diákjainak

Kedves diáktestvéreink!

Örömmel olvastuk értesítő soraitokat, amelyekben helyzetetekről és munkátok-számoltatok be. Ezúttal mi is életjeit adunk magunkról, hogy a régi jóbaráti kapcsolatokat visszaállítsuk és biztosítsuk. Rajtunk is végigsepert a háború vi-hara. Bár későn, károk és nehézségek kö-zepette is, mégis megkezdtük munkánkat a múlt év novemberében és minden körülmények között kitartással folytatjuk. Célünk a komoly, munkás életre való tudatos felkészülés.

A mindennapi tanulás lelkiismeretes el-végzése mellett önképzőkörünkben folytatunk önnevelő munkát. A tavalyi négy önképzőkör helyett az ifjúság három körbe tömörült, és pedig: az önképzőkör, amely a tudomány minden ágából vá-lasztja az előadások tárgyát; a hittankör, amely a vallás és társadalomtudomány kérdéseivel foglalkozik; a sportkör kere-tén belül áldásos és erősítő testedzés folyik.

Önképzőkörünk az iskolai év megke-zése után azonnal megindultak, az össze-jöveteleket pedig minden hét szombat délutánján felváltva tartjuk meg. Gyűlé-seken arra törekszünk, hogy az ifjúság minél több tagja végezzen munkát és fej-tse ki képességét.

Emellett az 5-ik osztály külön önkén-

tes önképzőkörben végez hasznos és gyü-mölcöző munkát. Ezáltal elérjük azt, hogy önképzőkörünknek a jövőben kiváló és hasznos irányító személyei lesznek. Folyóiratunk jelenleg nincs, de ez el is kerülhető, mivel az érintkezés annyira közvetlen és szoros, hogy erre nincs is szükségünk.

Önképzőkörünk munkamenetéről egyé-bként Máthé Sándor teológus testvérünk személyesen is meggyőződhetett és nek-tek erről így részletes beszámolót adhat.

Szellemi tevékenységen kívül ifjúságunk gyakorlati téren is végez munkát, azáltal, hogy megalakította a gimnázium „Szor-galom” iskolaszövetkezetét, amely ellátja a tanulókat közszükségleti cikkekkel.

Minden munkakörön belül, mind a lány, mind a fiú, mind a földműves, ipa-ros és tisztviselő szülők fiai a legtelje-sebb közösségi és demokratikus szellem-ben végzik kötelességüket annak tudatá-ban, hogy jobb, békésebb és emberibb jövő csak így képzelhető el és csak így valósítható meg.

Ezeket akartuk tudotokra adni addig is, míg személyes kapcsolatokat nem ve-hetünk fel.

Jó munkát kívánva, testvéri szeretettel üdvözöl a

székelykeresztúri Unitárius Gimnázium
diáksága.

Dr. GÁL KELEMEN

1869—1945

Csak most kaptuk a szomorú hírt, hogy dr. Gál Kelemen tanügyi főtanácsos, a kolozsvári unitárius kollégium 35 éven át jeles tanára, 25 éven át igazgatója, Tatabányán február hó 10-én meghalt. Dr. Gál Kelemennel Erdélynek egyik legnagyobb férfiai távozott el az élők sorából. Kolozsvárnak tőzsgyökeres lakói, szellemének legjellegzetesebb képviselői közé tartozott; a nagy vihar mégis elsodorta oda, ahol egyik nagytehetségű fia munkálkodott s ahol azt hitte, hogy a háború kevesebb viharral vonul át, mint lakóhelyén: Kolozsvárt. Már évek óta meggyöngült egészsége nem bírta tovább a nehéz, viharos időket s övéért, egyházáért s minden nemes ügyért lángoló szíve megszűnt dobogni s élete végéig dolgozó hatalmas agya tovább már nem működik. A toll kiesett kezéből s tőle többet már nem várhatunk semmit... De dr. Gál Kelemenről már annyit kapott az unitárius egyház, a magyar társadalom, a nevelésügy, a tudományos világ, hogy szomorúan bekövetkezett halálakor a halhatatlanság, az örök élet valóságáról beszélhetünk. Valóban dr. Gál Kelemen hatalmas munkásságának méltatására terünk nagyon szűk ez alkalommal, csak röviden, vázlatosan emlékezhethetünk meg róla.

Tőzsgyökeres unitárius család sarja, atyja 1848-as szabadságharc őrnagya, anyja Jakab Eleknek, a nagy történetírónak édes testvére. A családi hagyományok teljesen meghatározták életét. Tudományszomj, függetlenség érzése hatotta át egész életét s ezzel az alapgondolattal az unitárius életfelfogásnak valóban megtestesítője lett.

A székelykeresztúri és kolozsvári gimnázium elvégzése után jeles érettségivel a kolozsvári egyetemen szerzi meg a tanári képesítést és a doktori fokozatot. Tanulmányai folytatása, képpen a gráci egyetemen három fél-évet tölt s ezzel különösen a német irodalomba és bölcsészetbe mélyed bele. Szaktárgya a latin, német mellett a görög, magyar volt s doktori fokozatot bölcseslethez és melléktárgyaiból: eszté-

tikából és nevelésből nyert. Jól felkészülve indult el pályáján s azon olyan kitartással és credménnyel dolgozott, amelyhez kevés van hasonló.

Pályája elején inkább a bölcséleti kérdéseket dolgozza fel s mikor igazgatója lesz az unitárius gimnáziumnak, mindinkább a nevelés irodalmával kezd foglalkozni. Hivatását teljes komolysággal fogja fel s tanulmányaival is az unitárius nevelésügyet szolgálja. Az iskolát, melynek élén állott, mindig magas színvonalon tartotta. A színvonalat csak eréllyel, szigorúsággal lehetett tartani s az eszményi nevelési célért nemcsak a nagy munkát, hanem a népszerűség kockázatát, a meg nem értők bírálatát is vállalta. Általában sohasem kereste a népszerűséget, sokkal többet dolgozott annál, hogysem annak szükségét érezte volna. Tanári állásáról 35 évi, igazgatói működéséről 25 évi szolgálat után akkor mond le, midőn feladatát maradéktalanul teljesítette. Ő mindenben *egész ember* volt, nem várta meg ereje hanyatlását nyugalomba vonulásakor. S nyugalomba vonulása is milyen volt? Jó néhány jelentős egyházi tisztségnek, a nevelésügyi bizottsági elnöki, kollégiumi felügyelő-gondnoki tisztségnek, egyházi fegyelmi bírói, nevelésügyi bizottsági elnöki, kebli tanácsos, E. K. Tanácsosi, E. M. Egylet választmányi tisztségének nemcsak viselője, hanem munkás tagja, akinek irányító véleménye mindenkor komolyan esik latba. Tudományos és gyakorlati nagy felkészültsége folytán nemcsak egyházunk körében, hanem a magyar szellemi élet egész területén nagy tekintélynek örvendett. Ezt az adottságot nem egyéni előhaladásra használta fel. Az előre törtetők, könyöklők természetéből semmi sem volt meg dr. Gál Kelemenben. De minden meg volt benne, ami a benső, lelki értékek, a művelődés és igazság, az unitárius igazság napfényre hozása szempontjából fontos. Gondos igazgatói és tanári tevékenysége mellett az unitárius történelmet, az unitárius multat tanulmányozta. Élete derekán különösen elmerült a nagy Brassai Sámuel életének

tanulmányozásába. Brassai bölcséleti, nyelvészeti és széptani elméleteiről és megállapításairól hatalmas tanulmányokkal gazdagította a magyar tudományos irodalmat. Nyugalombavonulása után pedig teljesen az unitárius történelemnek szentelte értékes életét. Megírta a kolozsvári unitárius kollégium történetét 2 hatalmas kötetben, Ferenc József püspök és korát s Jakab Elek élet- és jellemrajzát 1—1 kötetben. Utolsó éveiben Káli Nagy Elek élete és munkásságán dolgozott s e munkája közben esett ki kezéből a toll.

Nagyjelentőségű társadalmi szerepéhez méltó volt az ő szép családi élete. Isten 9 gyermekkel áldotta meg házasesetét, akikből 8-an felnőttek s akik rajongva szerették édes atyjukat. A fájdalom és csapás súlya, amelyben nemcsak az unitarizmus, hanem az egész magyarság osztozik, őket érte a legsúlyosabban.

E rövid írás csak halvány és hézagos kép, csak a gyász első hatására írt néhány gondolat dr. Gál Kelemenről. Tanári, nevelői, igazgatói, irodalmi, tudományos és társadalmi munkássága nagy és beható tanulmányt érdemel. Az nem is maradhat el, mert aki oly nagy szeretettel áldozta nem közönséges erejét és nagy tehetségét az unitárius nevelés, tudományos és társadalmi előmozdítására az unitárius mult felkutatására és a jövő biztosítására, lehetetlen, hogy a szeretet és hála érzetét ne ébressze fel a mai nemzedékben. Lehetetlen, hogy ez a tiszta, puritán jellemű nagy lélek, a közéletnek ez az önzetlen munkása példaképe ne legyen a szellemiségre törekvésnek, a komoly munkának, az egymásért való felelősségérzetnek. Dr. Gál Kelemen a Brassai, Jakab Elek, Ferenc József, Kriza János, Szentábrahám Mihály s más hasonlók közt az unitárius halhatatlanok között foglal helyet.

Benczédi Pál

Gyászír. Megrendült lélekkel közöljük a lapzártakor érkezett szomorú hírt, hogy *Fekete Lajos* brassói lelkész atyánk fia rövid, de súlyos szenvedés után, járványos betegségben április 25-én elhunyt. Kedves halottunk életének és munkásságának méltatására jövő számunkban még visszatérünk.

Engem az Isten küldött...

Ahogy hallottam eddig másoktól,
En is úgy énekeltem, — régen.
Most azt érzem,
Hogy más hangok kellene. —
En újat kezdek:
Úgy, ahogyan érzem.

En újat kezdek: a népemért
Hadd szóljanak a nóták.
Engem nem csüggeszt semmi;
Hogyha százsor is
Elvesztem a próbát.

Engem az Isten küldött:
Hogy egy ha-hót kiáltó őrszemet
Hadd lásson bennem újra még
A kísértések dzsungelében
Tévelygő nemzedék!

Benczéd.

IZSAK DOMOKOS.

*

Hómezőben

Hideg, nagy hómezőben járok.
Szinte zúg a csend.
E bújs néma világban csak a
Szívem húrja zeng.
Míg egy percig állok, a testem
Még fáva lehül.
De forró rimeket ver a szív
Melege belül.

E kihalt világban a szívem
Meleg völgy-katlan,
Ahol a régen várt új tavasz
Ébredez lassan...
Új tavasz, melynek kívülről még
A híre sincsen
De jötte szépségét szívemben
Küldi az Isten...

Benczéd.

IZSAK DOMOKOS

*

Alkotó emberek

Istenek vagyunk-e vagy Ördögök?!
Alkotunk és rombolunk
Gyűlölünk és megvetünk
Gyilkolunk és kínozzunk
S mindezt miért, nem tudjuk.

Pedig mindezt tudhatnánk
Ha egy kissé gondolkodnánk
Gondolkodni dehogyan tudunk
Sőt, nem is akarunk
Ilyenek vagyunk mi gyarló emberek.

A kínlódás és szenvedés ínyünkre
A gondolkodás terhünkre.
Joggal kérdezhajjuk
Önmaunktól bátran
Istenek vagyunk-e vagy Ördögök?

Kolozsvár.

VARGA ÁRPÁD

Székely népmesék

Összegejtötte. P. Szentmártoni Kálmán

A székely néplélek csodálatos megnyilatkozása az a 16 népmese, amelyet P. Szentmártoni Kálmán e kötetben csokorba gyűjtött. Az ezermester székely újra bizonyosságot tesz ezekben, hogy szellemi és lelki síkon is páratlanul gazdag és kimeríthetetlen. Bármelyiket olvassuk, mindenik gyönyörűséggel tölt el és mintha jólesően meg is nyugtatna. Megnyugtat, mert segítségünkre van abban, hogy odaképzéljük magaunkat a székely falvak főnöibe, vagy eszünkbe juttatja azokat a késő őszi estéket, amikor a kukoricafosztóban ilyen vagy ezekhez hasonló népmeséket hallgattunk. Egyrészt tehát magát az életet varázsolja elénkbe; másrészt pedig feltárja előttünk azt a székely népi lelkületet, amely saját küzdelmes életét legalább magaköltötte meséiben meg akarja szépíteni, vagy diadalra juttatni. Ezek a népmesék is örök bizonyosságok székely népünk romlatlan és egészséges világa mellett és igen komoly nyeresége magyar népi irodalmunknak.

Nyelvezetével kapcsolatban megjegyezzük, hogy azt minden magyar gyermek, felnőt vagy öreg ember gatlás nélkül olvashatja. Szerkezeti, illetve formai szempontból is mindenik jól sikerült: nevezetesen a népmesékben elmaradhatatlan kérdések és feleletek egymásutánja, valamint e kérdések és feleletek gyakori szószertini megismétlődése sehol sem merevíti meg és nem teszi unalmassá, sőt inkább elevenné és mozgalmassá, mint amilyen maga a székely népmese világa. Ez természetesen mindenekelőtt P. Szentmártoni Kálmán érdeme, aki nagy hozzáértéssel és szeretettel dolgozott éveken keresztül azon, hogy az egész magyarság közkinésévé váljanak ezek a székely népmesék. Mi unitáriusok büszkéek lehetünk arra, hogy nemcsak a „Vadrózsák“ szerelmese volt a kolozsvári magyar vallás követője, hanem a „Székely népmesék“ gyűjtője, P. Szentmártoni Kálmán is az unitárius szellemiség élő hordozója. És e helyen joggal megírhatjuk, hogy maguk a mesék is az unitárius vidékek élő lelkiségének visszatükröződései. A kolozsvári Minerva könyvkiadóvállalat csinos kiállításban jelentette meg a nyár folyamán. A találóan és izlésesen illusztráló, mozgó képeket Dobry Lajos rajzolta. Kapható a Minerva könyvkereskedésben, Kolozsvár, Szabadságtér és P. Szentmártoni Kálmánnál, Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9.

BENCZE MÁRTON.

Akarom

Akarom: fontos ne legyen magamnak.

A végtelen falban legyek egy téglá,
Lépcső, min felhalad valaki más,
Ekevas, mely mélyen a földbe ás,
Am a kalász nem az ő érdeme.
Legyek a szél, mely hordja a magot,
De szirmát ki nem bontja a virágnak,
S az emberek, mikor a mezőn járnak,
A virágban hadd gyönyörködjenek.
Legyek a kendő, mely könnyet töröl,
Legyek a csend, mely mindig enyhét ad.
A kéz legyek, mely váltig simogat,
Legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok.
Legyek a fáradt pillákon az álom.
Legyek a délibáb, mely megjelen
És nem kérdi, hogy nézik-e vagy sem,
Legyek a délibáb a rónaságon,
Legyek a vén föld fekete szívéből
Egy mély sóhajlás fel a magas égig,
Legyek u drót, min üzenet megy végig
És cseréljenek ki, ha elszakadtam.
Sok lélek alatt legyek a tutaj,
Egyszerű, durván összerótt ladik,
Mit tengerbe visznek mély folyók.

Legyek a hegedű, mely végtelenbe sűr,
Míg le nem teszi a művész a vonót.

REMÉNYIK SÁNDOR

Az egyházi főhatóság által észak-erdélyi egyházközségeink meglátogatására kiküldött teológiai tanárok és teológiai hallgatók missziói utjukról öt heti távollét után hazaérkeztek. Mai számunkban megkezdjük és ezutánai számunkban folytatni fogjuk az elvégzett munkáról készített tájékoztató beszámolókat.

Kálmán János, fiatfalvi egyházközségünk buzgó tagja, az elmúlt hónapban székelykeresztúri gimnáziumunknál 1000.- Pengő alapítványt tett. A nemesszívű adományt e helyen is hálás szívvel nyugtázzuk s a jókedvű adakozó és családja számára Istennek áldását kérjük.

Örömmel közöljük a hírt, hogy Simén Dániel, teológiai akadémiánk kiváló tanára március 10-én a kolozsvári tudományegyetemen a filozófiai szakcsoportból doktori vizsgát tett. Gratulálunk s életére, valamint egyházunk érdekében ezután kifejtendő tudományos munkásságára Isten áldását kérjük.

Felhívás székely ifjainkhoz! Unitárius egyházunk vezetősége felhívja székely falvaink ifjúságát már most, hogy az 1945-46. tanévre a székelykeresztúri téli gazdasági iskolába minél nagyobb számban iratkozzék be. A mai gazdasági átalakulások idején, a többtermelés érdekében, nagy szükség van arra, hogy a jövő nemzedék szakszerűen értsen a gazdálkodáshoz. Bővebb felvilágosítást a gazd. isk. igazgatósága ad székelykeresztúron.

HALOTTAINK

Kelemen Béla. Távozásával unitárius egyházunknak ismét egy értékes, munkás, buzgó tagját veszítettük el. Ősi papi családból származott. Néhai Kelemen Albert neves esperesünknek volt a fia. A jogi pálya elvégzése után a rendőrséghez ment, ahol tudása és szakértelme alapján szépen haladt. Az 1940. évi magyar bevonulásnál, mint h. rendőrkapitány vezette a rendőrséget és ebben a minőségben egy pár évig itt működött Kolozsvár városában. Budapestre történt visszahelyezése után élénk és tevékeny részt vett ottani unitárius egyházunk életében, mint gondnok. Az egyetemes egyházi életünk iránt is mint egyházi tanácsos és mint az E. K. Tanács tagja meleg érdeklődéssel viseltetett. Közmunka teljesítése közben a háborúnak lett áldozata. Halálát felesége, testvérei és nagy rokonsági kör gyászolja, melyben unitárius egyházunk is fájó részvétellel osztozik.

Puksa Endréné sz. Boros Irén. Elnémultak az ajkák, megszűnt az ének és a dal, mely annyi élvezetet és lelki gyönyörűséget szerzett. Szomorúan értesültünk a lesújtó hírről, hogy a mindenki által szeretett, tisztelt és kedvelt *Boros Piki* is ennek az embertelen háborúnak áldozata lett Garamdásd (Bars m.) Néhai dr. Boros György püspökünknek volt leánya, ki valóságos lelkületével, iskolázott szér hangjával kolozsvári templomunkban gyakran emelte Istenhez a lelkeket, egyházi estélyeinken, jótékonycéllú hangversenyeken mű- és magyar dalok éneklésével gyönyörködtette a hallgatóságot. Kedves, szívélyes háziasszony volt. Halálát férje, fia, testvérei dr. Hintz Györgyné Boros Ella és Weress Jenőné, Boros Rózsika és nagyszámú rokonság gyászolja. Egyházunk hűséges leányát gyászolja. Pihenjen csendesen.

Ürmösi Kálmán. Az államvasutak kolozsvári gépgyárának műhelyeiben és irodájában folyt le élete, ahol mint csoportvezető majd mint h. művezető munkálkodott. Nyugdíjas kor elérése után is Kolozsvárt töltötte életét szép számú családjában. Egy-két év óta gyengélkedni kezdett s az utóbbi hónapokban Major községbe ment ottani tanítónő leányához s ott érte a halál április 18-án. Halálát leányai Simon Ernőné, Piroska, Ü. Etelka, Ü. Rózsi, Nagy Istvánné, Ü. Margit, vejei és testvérei Károly, József, Gábor és Jenő gyászolják.

Veress Pál egyetemi tanár, egyházi tanácsos, a budapesti egyházközség buzgó tagja, a budapesti ostrom idején elhunyt.

Dr. Egyed János, a debreceni egyházközség gondnoka, Budapesten elhunyt.

Dr. Abrudbányai Zoltán rendőrtanácsos, Budapesten elhunyt.

Özv. Boros Sándorné, sz. Kómis Lujza 78 éves korában február 25-én Budapesten elhunyt. Néhai áldott emlékü Boros Sándornak, kolozsvári kollégiumunk igazgatójának volt özvegye. Halálát gyermekei: Kovács Kálmánné, sz. Boros Margit, Boros László és Sándor, továbbá nevelt fia: dr. Lukácsi József gyászolják.

Kökösi Sigmund Sándor kebli tanácsos, adófőtiszt az ostrom alatt Budapesten elhunyt.

Bácsi Dániel, fűzesgyarmati egyházközségünk jegyzője, az őszi harcokban hősi halált halt.

Dr. Kovács Sándor ügyvéd, sepsiszentgyörgyi egyházközségünk kebli tanácsának

Pihenésük legyen csendes, emléküket kegyelettel őrizzük!

Nyugtázások

Nyugtázás a Dávid Ferenc Egylet pénztárába befolyt összegekről. Kolozsvárról: Kovács Mózes 30, Hintz György 100 P, Hintz Györgyné 100 P, Guráth Béláné 100 P, Kerestély Zsigmondné 20 P. *Marosvásárhelyről:* Bába Miklós 200 P, Imre Ferencné 50 P, özv. Adám Lajosné 20. *Szentháromságról:* Szász Balázs 20 P. *Brassóból:* Izsák Vilmosné 33 P. *Sepsiszentgyörgyről:* Adámosi Mihályné 30 P, dr. Benke János 40 P. *Uzonból:* Barabás Ferenc 40 P. *20 P-t fizettek:* Kálnokról: Régeni Aron, Kiss Lajos, Incze János, Szabó Gyula, Kiss Sándor. *Sepsiszentgyörgyről:* Sigmund Kálmán, Végh Benjámin, Tóth Józsefné, Vida Sára, Kiss Gábor, Köntés Ernő, Kiss Károly, Ferenczy Árpád, Zoltán Sándor, Bódi András, Szakács Gábor, Téglás Albert, Barabás János, Fazakas János.

Sepsiszentkírályról: Vida Zoltánné, Sükösd Benedekné, Sükösd Endre, Kiss Tamás, Nagy Sándor kántor, ifj. Kiss Aron, Kiss Rózsalia, Gál Mózes és az egyh. község. *Kököséről:* özv. Sigmund Tamásné, id. Nagy Sándor, id. Kilyéni Józsefné, Nagy János, Benedek Gábor és az egyh. község. *Szentivánlaborfalváról:* Deák József, Márkos Albert, Miklós Ferenc, ifj. Hajdu Andrásné. *Nagyajtáról:* Toók József, Gazdag Miklós, Gyulay Ilona. *Bölgéből:* Máthé Istvánné, Rostás Dénes, Both Miklós, Tana Albert, Mikó Sándor, Téglás Józsefné, özv. Varga Elekné, László Ferencné. *Arkosról:* Id. Incze Kálmán, Barabás Lajos, Kányádi Gergely, Gelei Sámuel, Utó Erzsébet, Lőrincz Teréz, Incze Erzsébet, Domokos Aron. *Sepsikőrös-patakról:* Kiss Irénke, Kiss Gyula, id. Téglás Kálmán, id. Bedő Imre, ifj. Bedő Imre és az egyh. község. *Málnásról:* Incze Julia, dr. Balogh Istvánné. *Homoródjánosfalváról:* Jobb János, László Jánosné, ifj. László Miklós, Márkos Jakab, Szabó Béla, Csoma József, Jobb Domokos. *Homoród-szentmártonról:* Gál Jenő. *Székelyudvarhelyről:* Sigmund József, dr. Bakó Árpádné, Pálffy Sándor, id. Elekes Dénesné, özv. Nagy Ferencné, Gyórfy Istvánné, özv. Boros Györgyné, özv. Fekete Ferencné, Keresztély Gyula, id. Hadnagy S. *Székelyszentmihályról:* Gálffy Dénesné, Tarcsafalvi Lázárné, Marosi Márton, Var-

tagja, a háromszéki egyházkör jogtanácsosa, egyházunk melegsztvi pártfogója Budapesten elhunyt.

Végh Gyula, a nagykállói mezőgazdasági szakiskola igazgatója 58 éves korában váratlanul elhunyt. Az elhunytban Végh Benjámin tb. esperes, ny. lelkész testvérét gyászolja.

Özv. Gálfi Lőrincné, Horváth Valéria, néhai Gálfi Lőrinc teol. tanár özvegye 68 éves korában Budapesten elhunyt. A mi egy Istenünk adjon az elhunytak csendes pihenést s gyászoló gyermekeinek és unokáinak vigasztalást.

ga Mózes. Kobátfalváról: Deák Dénesné, Hurubás János. *Csehétfalváról:* Ekárt Andor. *Enlakáról:* Török Lajos, Petres Albert. *Firtosváraljáról:* Szász Dénes, Demeter József, Bálint Simon, Bálint Sándor, András Lajos, Márton Sándor, Márton Ferenc, Jánosi József, Deák Sámuel. *Koronáról:* Gyulai Árpád, Katona Sándor. *Segesvárról:* Nagy Béla és özv. Nagy Józsefné. *Bánffyuhnyadról:* Iszlay Albert. *Kedéből:* Nemes Dénes. *Székelykeresztúrról:* Boros György, Jánosi Pál VI. g. o. t. *Bözödújfaluból:* Ifj. Péter Ödön. *Mederérről:* Gál Béla, Pálffy Albert. *Tarcsafalváról:* Özv. Ekárt Andorné. *10 pengőt fizettek:* *Nagyajtáról:* Dr. Ferenczy Géza. *Kálnokról:* Id. Bedő Ferenc. *Sepsiszentgyörgyről:* Nagy Árpádné. *Sepsiszentkírályról:* Kiss Sándorné. *Arkosról:* Özv. Kisgyörgy Béláné. *Firtosváraljáról:* Deák S., Jánosi Gyula. *Sepsiszentgyörgyi egyházközség gyűjtéséből* 45 P.

Az Unitárius Közlöny előzetése egy évre 20 Pengő. Egy példány ára 2 Pengő. Minden pengő Marton Sámuel pénztáros, Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9. címre küldendő.

Több oldalról érkeztek panaszok szerkesztőségünkhöz lapunk szétküldésével kapcsolatban. A régi előfizetők közül többen kifogásolták, hogy címükre lapot nem küldtünk. E helyen közöljük, hogy tekintettel a jelenlegi nehéz szállítási viszonyokra, postán senkinek se küldhetjük lapunkat, de mindenképpen arra törekszünk, hogy azt valamiképpen eljuttassuk híveinkhez. Kérjük a lelkes hívataltoknál érdeklődni, mert oda irányítjuk a lappéldányokat,

Szerkesztő: **Dr. Kovács Lajos.**

Szerkesztőbizottsági tagok: **Kövári Jakab, Csongvay Lajos, Darkó Béla és Gellérd Imre.**

Egyes szám ára 2.— Pengő, előfizetési díj egész évre 20.— Pengő.

Unitárius Közlöny. LV. évf. 2. szám.

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Minerva, Kolozsvár 7475. F. v.: Kiss Márton ig.